

2152 бр

О. ЗАСЕНКО

ГРЯДЕ РОЗПЛАТА

59

УКРАЇНСЬКЕ ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО

Ціна 75 коп.

V.N. Karazin Kharkiv National University

00665885

0

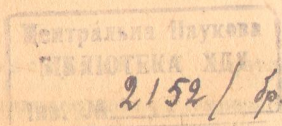
72/2219

32/B 9

8(c2)/2

О. ЗАСЕНКО

ГРЯДЕ РОЗПЛАТА

УКРАЇНСЬКЕ ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО
КИЇВ 1944 ХАРКІВ

Редактор С. Воскресенко

А. Засенко. Грядет расплата

(На украинском языке)

БЦ06641 Зам. 227 $1\frac{1}{4}$ друк. арк. В 1 друк арк. 38.000 зн, Підпис.
до друку 10/VII 1944 р. Тир 10.000. Харків. Друк. „Мистецтво“

*«Якби ви знали, паничі,
Де люди плачуть живучи...»*

Т. Г. Шевченко.

*«Будуть пани дуться,
поки полопаються».*

П. Г. Тичина.

Були пани... Одні штани
На трьох полатані носили;
Німецькі чоботи щосили
Лизали, пòвзали на пузі
І дзявуліли: «Друзі! Друзі!
Ми, як і ви, обранці божі.
Нам тільки зголоситись гоже
Та стрій до строю і... віват!
З більшовиками воювать!»
Так пітушились. І задком,
І так, і с'як, і передком
Над Вислою крутились, висли,
Плекали загрубілі мислі
Та верещали: «Ми пани!
А що вони? раби вони—
Оті русини, білоруси,
Усякі чехи... Польща мусить,

Коли на те німецька ласка
(О, матка боска—пруська каска!)
Лягти від можа і до можа»...
... Вдоволено кривили рожі,
Народ душили, кров пили,
Жили в розпусті. «Гей, воли!» —
Покрикували на холопів.
«Ми тут, заслона для Європи
Од вітру вольності зі Сходу.
Гонор то єсть!
Висока честь!
Німам нащо питати броду!...»
З розгону бовтнули у воду,
В криваво-чорну, от і все.
І вже їх крутить і несе —
Куди? «Політики» не знають,
Пірнають сторч, задами сяють,
Боками в корч, в каміння лобом,
Сюди, туди, усяким робом
Пливуть без керми і вітрил,
Ще й галасують: «Скільки сил
Ми приложили для поспільства.
Хоча діяльність наша звісна,
Але ж...»

То правда, це ми чули;
Самі вплили, народ втягнули
І так його крутили, гнули,
Давили люто... Море сліз.
«Ху, доплили!»
На пруський віз
Лукавства, зради і підлоти.

Тузуючи дрібноту в боки,
Юрбою галасливо сіли.
«Чи всі у зборі?»
«Всі ми! Всі ми!»
Козловські, матушевські, беки,
ридз-смігли, інші недотепи
Та зрадники. Народ впрягли
І пісню різво завели:
«На возі пруському нетрусько...»

«Лягти просторо—встати вузько» —
— Народ пророчо замічав,
Терпів наругу і мовчав.
Лакузи йорзались, казились:
«От бач, ми з німцями здружились,
Живем вельможно, як колись...»
... Не зчулися—до горла спис
Тупий, широкий та холодний,
А зверху бомби, бомби, бомби...
... Від Польщі дим та пил повис,
А в знак «приятні» і «пошани»
— Руїни гордої Варшави,
Простому людові ярмо,
Німецькі пута, здавна куті.
А що ж пани? Їм все одно:
Звичайна річ—нероби, трутні,—
Хихочуть (шкода—не на кутні!).
Покинувши свій край і дім,
Штани згубивши по дорозі,
Вони, легкі собі в ході
І в поведінці,—шмиг у лози,

Щоб шкуру власну зберегти
І затишок якийсь знайти.

Знайшли. Пригрілися. Штани
Позичені на трьох наділи
І знову дружно загуділи
Знайому пісеньку: «Пани,
Пани ми! Наша сила

Не те, що там кобила сива,
А кінь буланий... Голова.

Не голова, а булава
У Берлінського Буки-дуки.
Хто там волає? Що там муки
Дрібної шляхти? Замовчіть!

Рушницю до ноги поставте,
Віддайте од душі ключі

І Буку-дуку славте, славте.

А Бука в Берліні сидить...

Пожре усіх. Почне судить,
Хто непокірний. Ну, а нас?

О, боже правий, тільки 6 час!..

Ми ще лизнемо по разочку

Буку під хвіст і в саму точку

Попадемо. О, щастя знак!

Більшовики—то здрайці, хлопип...»,

—Оскалив ікли маніак,—

«Вони—загроза для Європи,

Жорстока зграя забіяк...

Бач, офіцерів полонили,

А відступаючи—побили,

Як свідчить Геббельс... Голова!»

... Брехнею землю залива

Баньката мавпа клишонога;
Та ще й зове на поміч бога,
А може й справді допоможе.
Все вудки ставить: «Клюне може».

Чому ж панам гуляти так?
Раз Геббельс хоче—всі на гак!
Пани хапнули. Хоч пече
І вже сукровиця тече
Із душ продажних та гнилих,
Хоч ледве переводять дих,—
Зате...—надія... «Може, боже!
Од можа Польща і до можа...
Німецька Польща. Хай і так.
Але ж і нам якийсь п'ятак
Перепаде від торгу людом.
Ми так його безмежно любим—
— Народ свій! Тільки б пити
Гарячу кров. П'янкий напій!
Так мусимо ж вовками вити
В сусідах тут, а там розбій...
Без нас? Яка несправедливість!
Не вірите у нашу щирість?
Та ми ж поляків три мільйони
Вам віддали. І навіть крони
За те не просим: Подарунок!
Ми тільки хочемо в рахунок
Русинів мільйонів кілька,
Та білорусів може стільки,
Та чехів трохи... Вам же клопіт!
А ми для «нової Європи»
На рабський ринок всіх їх: киш!

Який дохід, який бариш!
Аж голови п'яніють наші.
В тюрмі у вас носить параші
Готові ми. То слава, честь,
То є гонѳр шляхетський звисний.
Нам, як і вам, в Європі тісно.
А простір єсть... На Сході єсть!

О, нам той Схід сидить в печінках!
Що? Дружба та? Хе-хе, причіпка,
Щоб очі заліпить, замазати...
Та ми ж ніколи і ні разу
Слова не здержали. У вас
Навчились. Пруський клас
Лукавства, зради і підлоти
Давно пройшли. Ми дружим доти—
— Доки нам вигідно, а там...

Останнє все ти знаєш сам,
Арійський всемогучий дуко!»
Радіє люта шлюха-сука—
— Шпигун тирольський, супостат,
Всім людством проклятий стократ
Шахрай, садист, бандит на троні,
Шакал, запліднений в притоні:

Чолом—кретин, дегенерат;
Вбранням—фігляр, душею—кат,
Нерон у краденій короні
Радіє рано. Холуї

Плетуть трійчатки-нагаї,
Щоб заганяють свої народи,
Немов покірної худоби
Гурти, на ярмарок рабів.

Щоб догодить берлінській тварі,
Лаваль шмигляє на бульварі,
Реве на клоунській трубі,
Волочить галстук білосніжний
Серед бандитів і повій,
Звивається на роздоріжжі,
Французів заганяє в кліть:
«Туди на каторгу ідіть!»

Хорті не хорт, а пес домашній,
З хвостом-мітлою в реп'яхах,
Надіється на нові шашні,
Шукає до поживи шлях.

На березі пикатий дуче
Соце, викручує онучі:
«Кінець імперії великій,
Зірвалося...» — трагічно хлипа.

Під стінами сідого Рима
Кума-війна громохко грима,
Аж у гробниці Цезар Юлій
Сердито суче дуче дулі:

«Нікчема! Погань! Ідіот!
Куди завів ти мій народ?
До мене мірявся? А сили?
Ну от тобі і намісили,
Наклали в заший. Ще дадуть!
В петлю тобі — єдина путь.
... О, знов сирена, знов тривога.
Бодай би здох ти ще в утробі,
Немає спокою і в гробі!»

І, сплюнувши, розтер сердито
Та й шез під мармурову плиту.

У Бухаресті Анто́неску
Зітхає: «Ех, коли б воскресли
Мої дивізії... Нема...
Одна зима... Друга зима...
Одеса... Севастополь... Дон...
Який масштаб, який розгон!..
І, бачилось, попали в руки
Обідянки-цяцянки Буки...
Та хто їх втримає? Біда!..»

Голодна, гола і бліда
Румунія тривожно дише,
А Анто́неску пише, пише:
«Не думать! Не питать! Не знать!
В тюрму! Повісить! Розстрілять!»
Павелічі і Маннергейми
Мотаються, немов ті шельми,
Готові всіх і все пожерти:
«Ми хочем крові! Смерті! Смерті!»

Аж слина з язиків тече,
Аж животи звело їм тричі,
Аж захиляються з жадоби,
Аж сатаніють з люті-злоби,
Аж виють тошно в чорну ніч...

Страшного лихоліття прірву
Ми пройдемо. Усмішки пріч!
Слова як грім із горла вирву,
Жбурну гарячим метеором!
Земля ридає. Стогнуть гори.
О, горе, горе, горе, горе!

Куди не кинь, куди не глянь,
Кипить кривавий океан
Народних мук... Німіють боги..
Шкода шукати аналогій
У хащах темних та глибоких
Минулих плутаних сторіч.
Нема. Не знайдеш. Марна річ.

Гримлять невинних сліз потоки.
Печаль одчайна. Чорна ніч
Німа, холодна та глуха,
Сліпа союзниця гріха,—
— Покрила всі материки.
Печать кістлявої руки
На все живе лягла повсюди.
В глибокі нори щезли люди.
У бруд, у темінь, в грязь, на дно
Втоптали спокій. Заодно
Серця у камінь обернули.
І люди плакати забули,
Ласкаві діти сонця, волі—
— Суворі стали: не зломить!
Настане ж довгожданна мить
Розплати!

Буря на роздоллі
Коріння рушить, трощить віти...
Де вчора—сад, де вчора—квіти—
— Шугає полум'яний вітер,
Стовпами дим та чад їдучий...
О, скільки, скільки ти замучив
Дітей невинних, матерів,

Батьків старих?.. Орлів-синів
Убив і випив кров гарячу?..

Дивлюсь і бачу—

Скрізь пустині.

Де міста?

Де слави древньої святині?

Скрізь руйновища й тінь хреста

Проклятого на всіх языках.

— Потрошені сади, ліси...

В степах стоогнений музика

Громохко трубить на баси...

Якою кров'ю віддамо

За спалені веселі села?

... Карбуємо у серці все ми!

І прийдемо з усіх кінців,

Без тіні жалю на лиці

І запитаєм: де подів

Добуте нами у труді

Добро? Куди сховав

те, що безкарно грабував

У нашім краї, в полі, в хаті?

Про все спитаєм при розплаті!

Про вугіль, хліб, вино, залізо,

Кого, за що і де зарізав,

Спалив, замучив, розтерзав?..

Ані одна гірка сльоза

Не буде прощена! Сповна

Налєм смертельного вина

І скажем: пий, твоя війна,

Твоя, мерзотнику, вина—

— Тобі й питво отруйне пити!

Скаженим вовком будеш вити,
Тирольський блазню! Холуї—
Усі поплічники твої—
Від кари також не втечуть.
Меч правосуддя по плечу
Народам волелюбним світу,
Щоб всю бандитську чорну свиту
До щенту знищить. Буде кара!
Зненависті і гніву хмара
Встає і коло замика.
Вже тінь сталюого кулака,
Піднесеного для удару,
Лягла на простори Європи.
Тремтять, кати! Дрижіть, циклопи!
В боях зіходить перемоги
Зоря над світом крові, сліз.
Розплати меч святий і строгий
Суддя караючо заніс
Над лігвищем породи злої
Убивць, злодюг і шахраїв.
З усіх кінців, з усіх країв
Перед визвольною грозою
Лунають кличі, перегуки,—
Єднаються братерські руки,
Серця зненавистю горять,
До краю муками налиті.
Стають в один незборний ряд
Солдати трьох держав великих,
Щоб на століття закріпить,
Святою кров'ю скропить
Основи дружби, миру й згоди.

Європи змучені народи
Встають на бій, на смертний бій!
В небесній далі голубій
Клубочаться багрянні тучі,
Вітри шугають кругові.
У Чорногорії на кручі
В орлинім колі, в сяйві зор
Поет-борець старий Назор
Кидає кличі вогневі:
«Брати! Умерти краще нам
Аніж рабами животіти!
Вперед, сини! До помсти, діти!
Смерть ненависним ворогам!»

Плече з плечем мого народу
Веде дивізії Свобода—
— Нашадок Жижки з Таборова.
За Лідіце єдина мова
У чехів з німцями: відплата!
Не одного тирана-ката
Правдиві чехи покарали
Судом правдивим: Кров за кров!

Ганьби і сорому покров
Дантона правнуки порвали,
І скоро; скоро дужим валом
В невимримній богатирській силі
На штурми бошівських бастилій
Повстане скривджена земля
Дідро, Бальзака і Золя.
Ти весь кипиш, ти весь гориш,
Красунь незборений—Париж!

Париж у серці береже
Пісні старого Беранже:

«Вперед, вперед, і франк і гал,
Світ слави ваш сія,
Як сонце з небозвода.
Вперед за ідеал
Великого народа!»

З лицем печально-величавим,
Тамуючи образу, біль,
Встає згвалтована Варшава,
Синів скликає звідусіль,
Наказ дає святий і строгий
Хоробрим бути у бою,
Несхибно йти до перемоги
За землю змучену свою,
За проданих у рабство вічне,
За сестер стоптане життя...

... Правдию праведну простяг
Костюшко і до помсти кличе:
«Вперед, брати, на бій кривавий!
Знамена в бурі не хиліть,
Під сонцем доблесті і слави
По трупах ворога ідіть!
Запроданців карайте люто,
Нещадні будьте в грізний час—
—Вас не забуде люд розкутий,
Вітчизна славитиме вас.

У круг народів вольних ставши,
Між рівних—рівна, незалежна,—
—Воздвигне пам'ятники павшим,

Воздасть любов і честь безмежну
Живим героям.

Вічна слава

Чоло вінчає величаво
Тому лише, хто в битві грізній
Всього себе віддав вітчизні,
Хто крик душі і серця гнів
До ненависних ворогів
У пісню перелив побідну;
Хто, сам огонь,
Згорів в огні
За свій народ, за землю рідну!»

На путь-дорогу ранню вийду,
Окину зором навкруги:
Які широкі береги
В житейськiм морі! О, краса!
Високі сині небеса
Одвічно чарівні, глибокі.
Полів, узлісь врочистий спокій.
В лугах ріки ясна коса
Тремтить в чеканні сходу сонця.
Немов невинная сльоза,
На землю падає роса—
— Питає тихо. Хто це?
Хто це?

... А ластівка майнула хутко,
Крилом черкнула верх берізки—
— І засміялась перламутром,
І полетіли іскри-бризки,
І сонце виплило огиисте,

Жбурнуло жменями намисто,
Як зерно чисте, золотисте,
На поле, ліс, ріку, луги...
Які широкі береги
В житейським морі! О, краса!

Печаль, як хмара нависа:
У рідній хаті вороги!
У ранах, горі і руїнах
Многострадальна Україна
Живе і бореться. Злочинці
Похапливо гребуть червінці,
Пшеницю, вугіль, ліс, худобу,
Мистецькі цінності, оздобу—
— Добро народне: все метуть,
Пригавкуючи: «О, зер гут!»—
— І, озираючись навкруг,
Нацьковують продажних слуг
На люд невинний. Вузуваті,
Коротконогі та вирлаті
Німецькі свині—«хазяї»
На нашій праведній землі
Картоплю думали садити,
Як їх прасвині—зайди вічні
На славній Запорозькій Січі
Колись садили. Брешеш лютий!
Ми не на те трошили пута,
Щоб одягати німецькі ярма!
Пуста надія! Мрія марна!
За кров, наругу, сльози, рани
І дні, і ночі партизани

Вам смерть готують:

В прах—мости!

З укусу—в щепки поїзди!

Гранати—в пашу вовчу, хижу!

У пузо—штик! У морду рижу—

Набій з добротної рушниці.

А будуть ще такі гостинці

У день останньої розплати,

Що й правнукам своїм, прокляті,

Закажете на Схід ходити.

... У Білорусії бандити,

Забравши все, що можна взяти,—

Рубають ліс, руйнують хати,

Лютують страшно. Біснуваті

На згарищі, на попелищі,

Де тільки вітер дико свище—

Справляють канібальські грища.

Гримлять у бубни, в барабани,

Несито клацають зубами:

«Усіх поробимо рабами!»—

Ревуть в екстазі фанатичнім.

... Лунає посвист дужий тричі—

— То знак розплати:

В прах—мости!

З укусу—в щепки поїзди!

Гранати—в пашу вовчу, хижу!

У пузо—штик! У морду рижу—

Набій з добротної рушниці.

А будуть ще такі гостинці

У день останньої розплати,

Що й правнукам своїм, прокляті,

Закажете на Схід ходити.
... В Прибалтику орда несити,
Звиваючись зеленим змієм,
Плазує і отруту сіє
В жадобі хижій. Сараною,
Лісів, фіордів стороною,
Пройшлася дика. Все пожерла!
... Гармат громохкі чорні жерла,
І кулаки, в броню окуті,
І морди п'яні, биті, люті
У мури Ленінграда вперла
В сліпій надії... Землю гризла,
Ламала зуби, лізла, лізла...
... Стоїть твердиня волі грізна,
Росії гордість, труд Петра
І Леніна безсмертна слава.
Як сонце, сяє величаво
Огнем незгасним Ленінград.
Ударом із сто-сот гармат
У пил і порох оберта
Ворожі полчища. У муці,
У громі битв і революцій
Зросла та сила, міць залізна.
Стоїть твердиня волі грізна
На всі часи, на всі віки.
Велінням генія руки,
Горить маяк—краса Вітчизни.

* * *

Уже зіходить перемоги
Зоря над світом крові й сліз.

Розплати меч святий і строгий
Суддя караючо заніс
Над лігвищем породи злої
Убивць, злодуг і шахраїв.
Рішучі близьаться бої.
Останні близьаться бої.

Перед огнистою грозою
Єднаються залізні руки.
Усі, хто горе, біль і муки,
Наругу, сльози, кров і гнів
В жадобу помсти перелив,—
— Горять в чеканні.

Час настане,
Ударить довгожданий час—
— І блисне полум'ям наказ:
«Вперед, сини, на бій останній!»

Вперед! Веди нас, мудрий Сталін!
Вперед! Історії дороги
Вперед! Ведуть до перемоги
Вперед! Того, хто йде з тобою.
Вперед! До бою!

Травень—липень 1943 р.

БІБЛІОТЕКА
2152/54

